

Helsinki

Інформація про вивчення фінської як другої мови (S2) для опікунів/батьків учнів загальноосвітніх шкіл

Зміст

Вступ.....	3
Навчання з метою розвитку мовних навичок.....	3
Вибір програми вивчення фінської мови як другої мови та літер.....	4
Навчання, контроль володіння мовою та зміна навчальних програм.....	5
Програма S2 у навчальному плані.....	6
Методи реалізації програми S2.....	6
Багатомовність у школі.....	7
Підтримка володіння рідною мовою.....	8

Вступ

Цей посібник містить інформацію про вивчення фінської як другої мови в загальноосвітній школі для батьків/опікунів учнів у школах Гельсінкі. Він дає відповіді, серед іншого, на такі питання:

- Що представляє собою програма вивчення фінської як другої мови (S2)?
- Які є підстави рекомендувати учню програму навчання S2?
- Як організовано вивчення мови за програмою S2 у школах?
- Як опікуни можуть підтримувати розвиток мовних навичок своїх дітей?

Ця інформація та практики також значною мірою стосуються шведської мови як другої мови в школах Гельсінкі, за винятком того, що навчання по програмі S2 здійснюється шведською мовою.

Навчання з метою розвитку мовних навичок

У загальноосвітніх школах з викладанням фінської та шведською мовами в Гельсінкі пропонується навчальна програма, в якій враховано освітні потреби багатомовних учнів та учнів-іммігрантів. Щоб задовольнити ці потреби, у школах здійснюється підготовче навчання, викладання рідною мовою та вивчення фінської як другої мови. Головна увага в цьому посібнику приділена цим аспектам. Програма викладання різних предметів розроблена так, щоб сприяти вивченню мов шляхом поповнення словникового запасу дітей і відпрацювання різних навичок читання та письма.

Підготовче навчання

Якщо в учнів рівень знань фінської або шведської мови нижче початкового (рівень навичок A1), їх спрямовують на підготовче навчання. Учні, які щойно переїхали до Фінляндії, або діти, народжені у Фінляндії, які потребують додаткової уваги через знання мови, спрямовуються на підготовче навчання. Програма підготовчого навчання відповідає програмі одного навчального року. Метою програми є вивчення фінської мови й отримання інших навичок, необхідних для відвідування школи. Учень може перейти до класу дошкільної або базової освіти ще до закінчення навчального року, якщо він готовий.

Вивчення рідної мови

Однією зі складових загальної освіти є вивчення рідної мови. Це стосується учнів, для яких фінська або шведська є рідною мовою. Мета вивчення рідної мови – зміцнити знання рідної мови в учня, щоб учень міг вчитися, використовуючи її, і вільно спілкуватися нею. Опікуну слід говорити з дитиною тією мовою, якою він володіє краще, заохочувати та підтримувати дитину у вивченні всіх мов.

Навчання за програмою S2

Навчальний план вивчення фінської мови як другої мови (S2) входить до навчальної програми з рідної мови та літератури. Учні, які мають розвинені навички фінської мови, але ще не можуть брати участь у навчанні фінською як рідною мовою, направляються на навчання за програмою S2. Під час навчання за програмою S2 учні розвивають свої знання фінської мови, щоб мати можливість почати працювати та вчитися з іншими учнями на рівних умовах. Навчання за програмою S2 заохочує учнів використовувати інші мови, які вони знають, під час вивчення фінської та інших предметів.

Нижче наведено детальнішу інформацію про програму вивчення фінської мови як другої мови та літератури та про питання, пов'язані з багатомовністю в школі.

Вибір програми вивчення фінської мови як другої мови та літератури

Усі учні повинні вивчати предмет «Рідна мова та література». Предмет передбачає різні навчальні програми. Одна з них – фінська мова та література (S1), а інша – фінська мова як друга мова та література (S2). У Гельсінкі також викладають мову жестів та літературу. Зазвичай учні навчаються за програмою S1 або S2.

Для кого призначена програма S2?

Фінська мова як друга мова і література (S2) призначена для учнів:

- 1) чия рідна мова – не фінська, шведська або саамі або хто володіє декількома мовами; і
- 2) чиї знання фінської мови недостатні для вивчення програми фінської мови та літератури; або
- 3) коли знання мови учня безсумнівно недостатні в деяких аспектах володіння мовою (розуміння мовлення, говоріння, письмо і розуміння тексту).

Вчителі, які навчають учня, разом вирішують, чи рекомендовано учню навчатися за програмою вивчення фінської мови як другої мови. Проте рішення щодо навчальної програми приймає опікун.

Учень вільно володіє фінською мовою, чому йому рекомендують навчальну програму S2?

Відповідь зазвичай полягає в тому, що між академічними мовними навичками, які потрібні для навчання у школі, та навичками спілкування є різниця. Навички спілкування використовуються в повсякденному житті, коли людина зазвичай говорить про події чи факти і використовує прості речення. Навичкам спілкування можна навчитися за кілька років.

По мірі того, як учень вивчає мову, його знання повинні вдосконалюватися. Учень має володіти лексикою різної тематики та застосовувати знання в різних ситуаціях. Старшим учням знадобиться знання мови на рівні, який передбачає знання багатьох абстрактних виразів, вміння роботи з текстами і поняттями, що пов'язані з різними шкільними предметами. Щоб оволодіти шкільними академічними мовними навичками зазвичай потрібно від п'яти до семи років.

Які фактори впливають на рекомендацію та вибір навчальної програми S2?

На вибір програми впливає лише ступінь володіння фінською мовою учнем, який необхідний для навчання в школі, порівняно з учнями того ж віку. На вибір навчальної програми не впливає участь у навчанні рідною мовою або мова, зазначена як рідна мова учня в Реєстрі інформації про населення. Навіть якщо рідна мова учня позначена як фінська, вибір програми S2 може бути рекомендований для учня на основі його мовних навичок. Аналогічно, навчальний план S1 може бути рекомендований на основі знання мови, навіть якщо вказано, що рідна мова учня не фінська.

Приклади ситуацій, коли можна рекомендувати навчальний план S2:

- Учень не може вільно спілкуватися фінською в повсякденних ситуаціях у школі.
- Учень важко стежити за уроками з різних предметів та брати участь у шкільних заходах фінською мовою.
- Учень вільно володіє фінською мовою в повсякденних ситуаціях, але його знання мови ще недостатньо для розуміння та створення тексту з різних предметів.
- Учень ще не може читати та/або писати фінською мовою достатньо добре для свого віку, щоб мати можливість самостійно вчитися та брати участь у шкільних заходах.

Опікун приймає рішення про вибір навчальної програми на основі наданої інформації.

Опікун і вчитель спільно обиратимуть програму (S2 або S1) вивчення рідної мови та літератури. Вчителі визначають навчальну програму, яка підходить найкраще для кожного учня та порекомендують її опікунам. Проте рішення щодо навчальної програми приймає опікун. Визначення правильної програми ґрунтується на рівні володіння учнем мовою та лінгвістичних вимогах до його віку. Навички учня перевіряються за всіма показниками володіння мовою.

Вид навчальної програми може бути змінено як тільки учень отримає достатні навички, щоб перейти до навчання за програмою S1. Для цього потрібно провести повторне оцінювання мовних навичок учня за різними показниками володіння мовою. Учителі пояснять опікунам цілі навчання за програмою S2 і поінформують, як навчають учнів і чому це буде корисно для учня.

Курс фінської мови як другої мови – це не форма навчання з метою наздогнати навчальну програму. На навчальні програми S1 і S2 виділено однакову кількість годин. У разі потреби учні, що навчаються за програмою S2, так само як учні, що навчаються за програмою S1, можуть брати участь у навчанні з метою наздогнати навчальну програму різних предметів після шкільного дня. Учителі можуть допомогти учням досягти цілей навчальної програми за допомогою навчання з метою наздогнати навчальну програму.

Програма S2 і подальше навчання

Студенти професійних коледжів і ліцеїв також можуть вивчати фінську як другу мову. Якщо знання мови учня недостатні для професійного навчання або навчання в ліцеї, студент може подати заявку на підготовче навчання за програмами, які дають змогу отримати кваліфікацію верхнього загальноосвітнього рівня (навчання по системі TUVA, здійснюється починаючи з осені 2022 року). Підготовче навчання спрямовано на покращення знання мови та інших навичок, необхідних для навчання. Після завершення курсу навчання верхнього загальноосвітнього рівня студенти можуть скласти випускний іспит з фінської мови як другої мови.

Національне агентство з питань освіти Фінляндії рекомендує, щоб вищі навчальні заклади під час подачі заявки на вступ однаково ставилися до студентів, які закінчили навчання за програмами S2 і S1. Мета рекомендації – усунути будь-які відмінності між цими двома шляхами здобуття освіти. Порядок нарахування балів у вищих навчальних закладах може бути різний, тому поточну ситуацію слід перевірити, звернувшись, наприклад, до консультанта.

Навчання, контроль володіння мовою та зміна навчальних програм

Важливо, щоб інформація, накопичена про мовний розвиток учня, передавалася новим вчителям, коли учень вступає в нову школу, переходить в іншу групу чи школу або отримує нового вчителя. Коли вчителі з самого початку мають необхідну інформацію про мовні навички, сильні сторони та будь-яку потребу в підтримці нового учня, вони можуть спланувати навчання так, щоб воно найкраще відповідало учню. Важливо, щоб безперервний мовний розвиток учня забезпечувався шляхом передачі інформації.

Учитель за програмою S2 та класний керівник чи вихователь знайомляться з документами, що стосуються нового учня, наприклад, з оцінкою рівня володіння мовою, зафіксованою в плані навчання, та, якщо необхідно, оцінюють мовні навички учня. Вони також стежать за розвитком мовних навичок учня під час здобуття базової освіти. Розвиток різних аспектів мовних навичок контролюється також і для того, щоб переконатися, що навчальний план рідної мови та літератури (S1 або S2) підходить учню. У разі потреби програму буде змінено.

Якщо вчителі на підставі своїх спостережень вирішать рекомендувати учневі змінити для учня навчальний план, це питання буде обговорено з учнем та опікуном. Опікун повинен підписати документ про зміну навчального плану, якщо він згоден. Опікун може запитати, на основі яких підстав дитини рекомендовано певний навчальний план. Опікун також може попросити вчителів перевірити відповідність навчальної програми та повідомити, чому вони рекомендують змінити програму.

Робити зміни в навчальній програмі можна протягом здобуття базової освіти, за винятком дев'ятого класу. Навчальні програми в цілому підбираються на довгострокову перспективу, щоб забезпечити гармонійний і послідовний розвиток мовної майстерності. Оцінювання знань з предмета рідної мови та літератури здійснюється відповідно до цілей навчальної програми, яку вивчає учень.

Школа може організувати навчання за програмою S2 по-різному, залежно від фази розвитку мовних навичок учня та лінгвістичної підтримки, яка їм потрібна. Наприклад, учень, який вивчає програму S2, може більш-менш успішно навчатися в одній групі з учнями, які вивчають програму S1. У школах застосовують різні практики в організації навчання. Нижче наведено опис того, як втілюється навчальна програма S2. toteutetaan.

Програма S2 у навчальному плані

Цілі навчальної програми фінської мови як другої мови та літератури частково збігаються з цілями програми з фінської мови та літератури. Проте очікується, що учні, які навчаються за програмою S2, матимуть нижчий рівень навичок, ніж учні, які навчаються за програмою S1.

Спеціальне завдання навчальної програми S2 – розвиток мовних навичок учня залежно від його знань і підтримка багатомовної ідентичності та компетенції учня. Мета полягає в тому, щоб допомогти учневі досягти достатнього рівня знання мови у різних сферах і підготувати його до подальшого навчання (у професійних коледжах, ліцеях і закладах вищої освіти). Програма допоможе учням навчитися вдосконалювати свої мовні навички у подальшому житті.

Програма S2 зміцнює позитивне уявлення учнів про себе як особи, що володіє мовою, і допомагає їм визначити власні сильні сторони, а також вільно використовувати мову. Тексти в програмі S2 підбираються відповідно до рівня володіння мовою учня. У класах S2 учні систематично розширюють свій словниковий запас і обговорюють значення та відмінності у значенні слів і фраз, а також порівнюють манери висловлювання різними мовами.

Теми програми S2 включають тексти, що стосуються різних предметів, засобів масової інформації, особистого, повсякденного шкільного життя і життя в суспільстві. Це розширить можливості використання фінської мови також .

Методи реалізації програми S2

Учителі програми S2 та інші вчителі працюють разом, викладаючи різні навчальні плани з рідної мови та літератури. Програма S2 часто викладається одночасно з програмою S1, тобто під час уроків рідної мови та літератури. Учні, які вивчають дві навчальні програми, можуть навчатися разом.

Якщо навчальні програми викладає один вчитель, він розробляє план методів навчання, підбирає матеріали та завдання і оцінює успіхи учнів відповідно до цілей програми S2 та S1, враховуючи рівень володіння мовою учнів. Час від часу в одному класі можуть викладати два вчителі, наприклад, класний керівник і вчитель за програмою S2. У цьому випадку вчитель програми S2 зосередиться на учнях, які навчаються за програмою S2.

Іноді також доречно, щоб учитель програми S2 деякі уроки за програмою S2 проводив в окремій групі, що дозволить зосередити навчання на тих аспектах мови, у яких учні найбільше потребують допомоги. Незалежно від того, в якій групі учень отримав освіту за програмою S2, їхні навички та успіхи оцінюються відповідно до цілей програми S2 у навчальному плані. Вчителі, які навчали учня, проводитимуть оцінювання разом.

Нижче наведено список прикладів того, як навчання за програмою S2 реалізується в школах. Навчання у школі здійснюється у різні способи, залежно від потреб учня у навчанні.

- 1.) **Індивідуальні завдання на уроках рідної мови та літератури**
Один учитель навчає відповідно до цілей програми S1 і S2 під час уроку. Учень буде забезпечений навчальними матеріалами та завданнями, які відповідають його рівню.
- 2.) **Samanaikaisopetus**
Учитель за програмою S2 і класний керівник/учитель за програмою S1 одночасно навчають всю групу і враховують навчальні програми S1 і S2 і різні рівні кваліфікації учнів під час викладання.
- 3.) **Часткового розділені групи**
Частина навчального процесу складається з індивідуальних завдань на спільних уроках рідної мови та літератури, а інша частина складається з навчання в окремій групі за програмою S2. Один вчитель викладає за обидвома навчальними програмами в одному класі.
- 4.) **Окрема група навчання за програмою S2**
Учні, які вивчають програму S2, навчаються у власній групі протягом одного періоду оцінювання або навчального року.
- 5.) **Спільне викладання різних предметів з лінгвістичною підтримкою**
Крім класного вчителя або вчителя з предмету, вчитель програми S2 також може брати участь у викладанні предмету. У цьому випадку цілі викладання за програмою S2 поєднуються з цілями викладання шкільних предметів, як-от навички роботи з текстом під час вивчення предмету.

Багатомовність у школі

Відповідно до Закону про базову освіту, навчання за програмою базової освіти повинно здійснюватися фінською або шведською мовою (для програм шведською мовою). Досконале володіння фінською або шведською мовою є важливою метою з точки зору будь-якого навчання. У процесі викладання може бути використано також інші мови. Коли учні можуть використовувати та розвивати мови, якими вони добре володіють, спілкуючись вдома, у школі та на дозвіллі, це сприяє вивченню мов, а також інших предметів.

Багатомовні учні можуть використовувати мови, які вони знають, щоб краще навчатися у школі. Учні можуть шукати інформацію в словнику, намагаючись зрозуміти основну концепцію предмета, різними мовами під час уроків з різних предметів або обговорювати тему уроку іншими мовами, крім фінської. Опікуни також можуть використовувати мови, якими розмовляють вдома, під час обговорення різних шкільних предметів зі своїми дітьми.

Здатність вільно спілкуватися двома або більше мовами в різних ситуаціях називається функціональною багатомовністю. Функціонально багатомовні учні не розрізняють випадки, коли вони вживають мови, спілкуючись однією мовою виключно вдома, а іншою – у школі та в суспільстві; замість цього в різних ситуаціях краще спільно використовувати мови. Мета навчання – зміцнити функціональну багатомовність учня.

Вивчення різних мов і їх порівняння розвиває здатність виявляти й вивчати речі, пов'язані з мовою. Вивчення різних варіантів однієї і тієї ж мови також сприятиме цьому. Розглядаючи мови на їх варіанти на рівних засадах, ми активно ліквідуємо упередження щодо мов/їх варіантів та їх носіїв (наприклад, британська англійська, американська англійська або різні варіації рідної мови).

Важливо, щоб учні постійно розвивали свої мовні навички фінської, а також інших мов, які вони можуть використовувати вдома чи у вільний час. Важливо брати участь у навчанні рідною мовою. Щоб розвивати мовні навички учня належним чином недостатньо використовувати мову лише вдома. Коли учень навчається різними мовами, які він знає, у нього зростає впевненість у власних здібностях.

Роль опікунів у підтримці оволодіння мовою

Підтримка володіння рідною мовою

Розвиток і збереження знань рідної мови в першу чергу є обов'язком опікунів. У сім'ях, де опікуни володіють різними рідними мовами, кожен опікун може використовувати свою мову.

Коли ви вказуєте на помилки або примушуєте когось говорити певною мовою, це зашкодить розвитку мовних навичок, особливо у маленьких дітей. Маленькі діти ще не усвідомлюють, що вони роблять помилки у мовленні. Дорослим достатньо лише повторити сказане дитиною в правильній формі і систематично говорити з нею власною мовою.

З точки зору розвитку мовних навичок немає значення, якою мовою дитина спершу навчиться, наприклад, читати. Найголовніше, щоб вони навчилися читати і практикували читання. Дітей потрібно заохочувати вивчати мову різними способами (читання книг, прослуховування музики, перегляд фільмів, спілкування під час розваг). За умови відсутності навчальних матеріалів, можна також використовувати матеріали іншими мовами (наприклад, фінською). Це допоможе дитині порівнювати й знайомитися з різними мовами. Для багатомовних сімей природно одночасно розмовляти різними мовами.

Якщо не підтримувати вивчення рідної мови, розвиток навичок дитини може призупинитися. Участь у навчанні рідною мовою допоможе дитині збагатити словниковий запас і розвинути здатність висловлювати свої думки, застосовуючи мовні навички.

Поради щодо підтримки розвитку навичок фінської мови

Опікуни можуть підтримувати та заохочувати дитину до навчання незалежно від рівня володіння фінською мовою. Щоб показати, наскільки це важливо, опікуни можуть виявляти інтерес і повагу до вивчення фінської мови та навчання фінською мовою. Крім того, опікуни можуть спонукати свою дитину до участі у заходах, які покращують навички фінської мови у вільний час. Цей розділ містить кілька порад.

Дуже важливо, щоб опікун на своєму прикладі навчив дитину, що нові мови потрібно розвивати та не боятися їх використовувати, адже єдиний спосіб покращити мовні навички – це користуватися мовою. Це означає, що, вивчаючи мови, ви повинні практикувати використання мови в різних ситуаціях, а не чекати, поки ви подумаєте, що ваші навички «достатньо хороші».

Поради щодо підтримки розвитку навичок рідної мови

- Запишіть свою дитину на навчання рідною мовою, якщо це можливо.
- Використовуйте матеріали мовою спілкування в родині, які можна отримати в [Бібліотеці Helmet і в Багатомовній бібліотеці](#).
- Дивіться разом із дитиною програми та обговорюйте події на екрані під час перегляду та після нього.
- Грайте в ігри, співайте, влаштовуйте розваги та складайте вірші рідною мовою. Використання мови під час ігор, жарти та гра слів вашою мовою розвивають мовні навички.
- Обговорюйте своєю рідною мовою те, що робила ваша дитина, коли була в іншому місці. Щоб допомогти дитині засвоїти лексику, пов'язану зі шкільним життям, варто обговорювати з нею події у школі.
- Спробуйте знайти сім'ї та людей, які говорять тією ж мовою, та організуйте заходи, в яких ви можете брати участь разом, наприклад, зустрічі в бібліотеці. У Гельсінкі можна безкоштовно скористатися різними зручностями. Перелік зручностей наведено на веб-сайті [Vagaamo](#).
- Сьогодні діти також можуть брати участь у дистанційному навчанні, і багато країн організують дистанційні мовні заняття безкоштовно. Перевірте наявність курсів вашою мовою.
- Спробуйте знайти хобі, щоб використовувати вашу мову. Інструктор, тренер або вчитель з вашого хобі може говорити вашою мовою.
- Показуйте своїм прикладом, що багатомовність може бути надбанням, яке можна використовувати багатьма способами.

Слід заохочувати дитину читати фінською мовою. Читання ефективно розвиває мовні навички, а вміння вільно читати займає ключову роль у будь-якому навчанні. Якщо опікуни стурбовані рівнем знань мови своєї дитини, їм слід звернутися до школи за порадою.

З точки зору вивчення фінської мови важливо, щоб діти мали друзів, які розмовляють фінською. Фінська мова не обов'язково має бути рідною мовою друзів. Гуртки хобі, де спілкування відбувається фінською мовою (спорт, читання, музика, скаути тощо) можуть бути корисними для вивчення мови.

Ви також можете брати участь у безкоштовних заходах, що присвячені якому-небудь хобі.

- Знайти заняття яким-небудь хобі можна на веб-сайті [Harrastushaku](#). Тут представлено гарний вибір безкоштовних занять. Деякі асоціації, як-от [Save the Children](#) (Врятуйте дітей), допомагають знайти хобі.
- На веб-сайті [Harrastustoiminta](#) є перелік Молодіжних центрів та установ, що організовують різноманітні заходи. [Молодіжні центри](#) надають приміщення, де діти та молодь можуть брати участь у різних видах діяльності та проводити час з іншими дітьми та молодими людьми у безпечному середовищі.
- Влітку на [ігрових майданчиках](#) організовуються різні безкоштовні заходи для дітей віком до 16 років.
- На веб-сайті [літніх таборів](#) можна знайти інформацію про організації, які пропонують відпочинок для дітей та підлітків у Фінляндії.
- [Ви можете займатися волонтерською діяльністюсамостійно](#) або разом з вашою дитиною.
- Ви можете відвідувати безкоштовні спортивні клуби для людей різного віку: [Easysport](#)

Вивчення фінської мови може стати веселою розвагою, якщо дивитися телебачення з цією метою (включаючи шоу в Інтернеті)

- [Yle Areena \(Lasten Areena, Pikku Kakkonen, Yle Galaxi\)](#)
- Застосовуйте у вивченні мови фінські субтитри в послугах і фільмах, які пропонує телекомпанія Yle.
- Діти можуть знайомитися з фінською та іншими мовами у соціальних мережах (TikTok, Instagram,
- Діти можуть спілкуватися фінською мовою в YouTube, блоги). іграх в Інтернеті.

Бібліотеки та література:

- [Книги спрощеною](#) мовоюможуть допомогти всім, хто вивчає мову, тому що вони написані доступною мовою. Окрім того, потрібно читати іншу літературу. Одну і ту саму книгу можна читати як рідною, так і фінською мовою.
- Влітку в бібліотеках [організують різні заходи](#).
- Дипломи, які отримують учні (як-от [Диплом про вміння читати фінською мовою як другою мовою](#)) заохочують дітей до читання.

Навчальні матеріали для підтримки розвитку навичок фінської мови, представлені в Інтернеті:

Вправи початкового та базового рівня для дітей та молоді

- Веб-сайт Puhutaan
- [Papumarket](#)
- [Tähtijengi – kielen supersankarit](#) (матеріали, які можна надрукувати)

Вправи початкового та базового рівня для молоді та дорослих

- [Веб-сайт suomitaskussa.eu](#)
- [Веб-сайт Osaan suomea](#)
- [Веб-сайт Supisuomea](#)
- [Asiointisuomea on Yle](#)
- [Веб-сайт Ymmärrä suomea](#)
- [Вправи для здобуття фінських національних сертифікатів знання](#)
- [Онлайн-курси бібліотек, у яких можна мови брати участь за умови наявності читацького квитка](#)
- [Навчальний матеріал Käts – Käytännön suomea, що включає вправи на розуміння усного мовлення](#)
- [Аудіокниги Suomen mestari](#) (потрібна реєстрація)
- [Moninet](#)
- [Фінські фрази](#)

Helsinki